

van bepaalde groepeeringsen als daar zijn het impressionisme, expressionisme, de nieuwe zakelijkheid enz. te gewagen.

Men deed, chronologisch beschouwd, deze tentoonstelling, die in samenwerking met de Vereeniging Nederland—Duitschland, Afd. Amsterdam, tot stand kwam, aanvangen met het werk van enkele oudere, reeds gestorven meesters, zooals Hans Thoma en Leopold Kalckreuth. Vooral tegenover de etsen van de eerste, die groot, royaal gezien en eenvoudig, zuiver, met vaste hand gedaan zijn, kan men veel van het werk der modernen, wier gewilde eenvoud dikwijls niet veel meer schijnt dan een krampachtige reactie op hun eigen nerveuze gecompliceerdheid, geen vooruitgang noemen.

Max Liebermann, die in Duitschland den stoot gaf tot een herleving der grafische kunsten, vindt men vertegenwoordigd met een aantal etsen, waarin hij o.m. Hollandsche stedelijke en landelijke motieven met iets als van een Rembrandtieken, romantischen zwier vastlegde.

Op hem volgen Lovis Corinth en Max Slevogt, van wie de eerste het impressionisme zoo ver mogelijk, — en ook weleens over het door deze technieken uit hun aard gegeven mogelijke heen, — doorvoert en de tweede voornamelijk waarde heeft als fantasie-rijk illustrator van sproken en oude legenden.

Van illustrator gesproken: een groot deel van het hier geëxposeerde werd óf als illustratie vervaardigd óf draagt er—, hoewel het dan niet bedoeld is om een of ander litterair werk te „verluchten”—, althans het karakter van. Betrekkelijk weinig werk kan gelden als in zichzelf besloten eenheid, dat het buiten het milieu waartoe het oorspronkelijk behoorde (zooals het boek, — of ook.... de portefeuille !) doet. — Daarmede is meteen gezegd, dat een tentoonstelling als deze, nog moeilijker dan welke andere ook, zuiver te beoordeelen valt, omdat de eenig juiste wijze van beschouwen — d.i. die van op de hand of uit het boek — hier ondoenlijk is.

Onder het werk van de „voor-expressionistische periode” (voor plm. 1910) begroet men o.a. dat van Emil Orlik en dat van Käthe Kollwitz als twee oude bekenden. Begroetingen die overigens wel zéér verschillend stemmen; de eerste, die met Orlik, draagt het karakter van een min of meer onverschillig herkennen (de overbekende Strausz-, Mahler-, en andere portret-koppen ! *) — de tweede, die met Käthe Kollwitz, geeft U opnieuw weer een schok, een blijde verrassing om de kracht, de overtuiging en de sterke, geen oogenblik aarzelende techniek waarmede deze allerminst blijde, maar smartelijk opstandige aanklachten tegen de moderne maatschappij, in den vorm van armoe- en arbeidstafereelen, zijn neergezet.

Men vindt ook verder veel „aanklacht”, — meestentijds echter niet,

*) Nieuw is alleen zijn groote ets van een New-Yorksche stadsbeeld waarin men een „nieuw zakelijke” tendenz bespeurt.